

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญสูงสุดปัจจัยหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับ จะต้องมีแผนพัฒนา การศึกษาบรรจุอยู่เป็นส่วนหนึ่งเสมอ¹

การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของรัฐ แต่จากสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมา รัฐไม่อาจดำเนินการจัดการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพทั่วถึงและเป็นธรรมได้โดยลำพังด้วยทรัพยากรของรัฐอันจำกัด เพราะ ยังมีบริการด้านอื่นซึ่งเป็นที่และความรับผิดชอบของรัฐอีกมากมาย ดังนั้น การระดม ทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน จึงเป็นเงื่อนไขอันจำเป็น ของรัฐจักต้องดำเนินการ... ด้วยเหตุนี้ บทบาทของเอกชนในการช่วยแบ่งเบาภาระการ- จัดการศึกษาของชาติ จึงเริ่มมีความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ²

---

¹ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, "จาก บรรณาธิการ," จุดสารการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2520), หน้า 2.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองสถิติและวิเคราะห์ภาวะ การศึกษา, "บทบาทของเอกชนในการช่วยจัดการศึกษาของชาติ ในช่วงปีการศึกษา 2513-2518" (กรุงเทพมหานคร: กองสถิติและวิเคราะห์ภาวะการศึกษา สำนักงานคณะ- กรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2519), หน้า 1. (อัครสำเนา)

บทบาทของเอกชนในการช่วยแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของชาตินับว่ามีความสำคัญ จะเห็นว่รัฐมีนโยบาย¹ ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา เอกชนมีส่วนในการจัดการศึกษาระดับนี้ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกับรัฐบาล จากรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ² อัตราส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนรัฐบาล มีอัตราส่วนใกล้เคียงกับนักเรียนโรงเรียนราษฎร์มาก คือในปีการศึกษา 2513 อัตราส่วนของนักเรียนโรงเรียนราษฎร์และรัฐบาลเท่ากับร้อยละ 45.1 : 54.9 ในปีต่อ ๆ มา สัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนรัฐบาลสูงกว่าโรงเรียนราษฎร์มากขึ้นทุกปี จนกระทั่งปีการศึกษา 2518 อัตราส่วนนักเรียนระดับนี้ของโรงเรียนราษฎร์ : โรงเรียนรัฐบาลเท่ากับ 20.5 : 79.5

ก้อ สวัสดิ์พาณิชย์³ ให้ข้อคิดเห็นว่า โรงเรียนรัฐบาลขยายงานได้รวดเร็วกว่าโรงเรียนราษฎร์มาก กล่าวโดยส่วนรวมโรงเรียนรัฐบาลมีคุณภาพสูงกว่าโรงเรียนราษฎร์ และค่าใช้จ่ายในการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนรัฐบาลถูกกว่าโรงเรียนราษฎร์ แต่ก็ต้องยอมรับกันว่าโรงเรียนราษฎร์บางแห่งมีคุณภาพเท่าเทียมหรือสูงกว่าโรงเรียน

¹ คำแถลงนโยบายของรัฐบาล พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อ 1 ธันวาคม 2520, "สยามจดหมายเหตุ (2 - 8 ธันวาคม 2520): 1357.

² สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กองสถิติและวิเคราะห์ภาวะการศึกษา, "บทบาทของเอกชนในการช่วยจัดการศึกษาของชาติ ในช่วงปีการศึกษา 2513-2518," หน้า 15.

³ ก้อ สวัสดิ์พาณิชย์, "ผู้กำกับกับการแสดงมัธยมศึกษา," ศูนย์ศึกษา 18:2 (ตุลาคม-ธันวาคม 2515): 20.

รัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน¹ ได้ทำการวิจัยเพื่อหาเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนเอกชน เพื่อจะส่งเสริมการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีคุณภาพสูงขึ้น หรือการที่จะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการเรียนของแต่ละโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับระดับมาตรฐาน หรือเป็นแนวทางในการบริหารการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยสำหรับระดับคุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญของเอกชน พบว่ามี 2 ระดับคือ ดี และ ปานกลาง

พจน์ สะเพียรชัย² แลงถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ระหว่างปี 2520-2524 ว่า ในปี 2524 ในช่วง 5 ปีของแผน จำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายจะเพิ่มขึ้นประมาณ 1,610,914 คน คือเพิ่มจาก 1,145,816 คน ในปี 2519 เป็น 2,756,730 คน ในปี 2524

ฉะนั้นเอกชนจะต้องมีส่วนช่วยแบ่งเบาภาระจัดการศึกษาของชาติในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4 ระหว่างปีการศึกษา 2520-2524 อย่างแน่นอน สมควรที่จะติดตามผลการดำเนินงานของเอกชน ในรูปของโรงเรียนราษฎร์ ที่มีส่วนจัดการศึกษาของชาติต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะติดตามผลการจัดการศึกษาของเอกชนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ โดยจะติดตามผลผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญจากโรงเรียนราษฎร์ ที่สำเร็จปีการศึกษา 2517, 2518 และ 2519 เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบายการศึกษาเอกชนต่อไป

¹กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, การวิจัยเพื่อกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชน. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2519), หน้า 7.

²"แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 4," สยามจดหมายเหตุ (27 มกราคม 2520): 85.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ติดตามผลผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญที่เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ
2. ติดตามผลผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญที่ประกอบอาชีพโดยศึกษาค้นลักษณะงานอาชีพสถานที่ทำงาน และรายได้
3. เปรียบเทียบจำนวนผู้ศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญจากโรงเรียนที่มีมาตรฐานของคุณภาพต่างกันตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนดไว้

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัยมีดังนี้

1. จำนวนผู้ศึกษาต่อในระดับปริญญา ระดับอนุปริญญาทั้งของรัฐและเอกชนของผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์ระดับดีจะสูงกว่าโรงเรียนราษฎร์ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ
2. จำนวนผู้ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยรามคำแหงของผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์ระดับดีจะต่ำกว่าโรงเรียนราษฎร์ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ
3. จำนวนผู้ประกอบอาชีพ และรายได้ขั้นต้นของผู้ประกอบอาชีพ ของผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์ระดับดีจะสูงกว่าโรงเรียนราษฎร์ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาแผนกวิทยาศาสตร์และแผนกศิลปะของทุกปีการศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์ระดับดีจะสูงกว่าโรงเรียนราษฎร์ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้ติดตามผลเฉพาะผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ในปีการศึกษา 2517, 2518 และ 2519 รวม 3 ปีการศึกษา จากโรงเรียนราษฎร์ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น และโรงเรียนราษฎร์นั้นจะต้องเปิดสอนครบทั้งปีการศึกษา 2517, 2518 และ 2519
2. ติดตามผลผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญที่ศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชน โดยไม่คำนึงถึงว่าจะเข้าศึกษาต่อในปีการศึกษาใด
3. ติดตามผลผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญที่ประกอบอาชีพ โดยศึกษาเฉพาะด้าน ลักษณะงานอาชีพ สังกัดของสถานที่ทำงานและรายได้
4. เปรียบเทียบผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์ที่มีมาตรฐานของคุณภาพต่างกัน โดยศึกษาคำนวณจำนวนผู้ศึกษาต่อ ผู้ประกอบอาชีพ รายได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแผนกศิลปะ และแผนกวิทยาศาสตร์

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะถือว่า

1. ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญปีการศึกษา 2517, 2518 และ 2519 ตอบตามข้อเท็จจริงเชื่อถือได้
2. การสอยไล้ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายของสำนักงานทดสอบ กรมวิชาการ มีความเป็นมาตรฐานใกล้เคียงกันทุกปีการศึกษา

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ โดยไม่สามารถจะควบคุมได้ อาจเนื่องมาจากตัวแปรอื่น ๆ ที่จะมีผลต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ หรือการว่างงาน เป็นต้น ของผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาถึง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

1. ตัวแปรด้านฐานะเศรษฐกิจ อาชีพของพ่อแม่ ปัญหาส่วนตัว ปัญหาทางบ้าน
 เพศ ฯลฯ

2. ตัวแปรด้านความถนัด ความชอบ ความสนใจ แรงจูงใจ ฯลฯ ของผู้
 สำเร็จประโยชน์มัธยมศึกษาตอนปลาย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

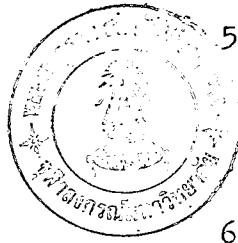
โรงเรียนราษฎร์

หมายถึง โรงเรียนที่เอกชน คณะบุคคลหรือ องค์กรการ
 มูลนิธิ เป็นผู้ลงทุนจัดการศึกษา ซึ่งเปิดสอนตาม
 หลักสูตรสามัญศึกษา อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

มาตรฐานของโรงเรียน

หมายถึง องค์ประกอบของโรงเรียนที่พิจารณาจาก
 ลักษณะ 7 ประการคือ

1. นักเรียน พิจารณาเกี่ยวกับผลการเรียนของ
 นักเรียนทุกชั้น
2. ครู พิจารณาเกี่ยวกับ วุฒิครู อัตราการสอน
 ของครู เงินเดือนครู ประสิทธิภาพในการสอน
 อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน (teacher
 ratio)
3. การเงิน พิจารณาเกี่ยวกับการจัดสรรค่า
 ค่าเนิการรายหัว และความสมคูลย์ของรายรับ
 รายจ่าย
4. อาคารสถานที่ พิจารณาเกี่ยวกับอาคารเรียน
 บริเวณโรงเรียน ห้องเรียน ห้องพยาบาล ห้อง-
 พักครู ห้องธุรการ ห้องอาหาร สนามกีฬา

5. อุปกรณ์ พิจารณาเกี่ยวกับห้องสมุด อุปกรณ์หมวดวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาไทย และอุปกรณ์การศึกษาอื่น ๆ
6. การบริหาร พิจารณาเกี่ยวกับ ระบบบริหารภายในโรงเรียน ระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ขวัญของครู เอกสารตามพระราชบัญญัติ เอกสารประจำชั้น เอกสารประกอบอื่น ๆ
7. โปรแกรมการจัดกิจกรรมนักเรียน พิจารณาเกี่ยวกับการจัดให้มีสภา และชุมนุมนักเรียน การจัดนิทรรศการ การกีฬา การประชุมนักเรียน หมายถึง ผู้สอบไล่ได้ ตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญฉบับปีพุทธศักราช 2503 หรือ หลักสูตรฉบับปีพุทธศักราช 2518 ซึ่งโรงเรียนราษฎร์เป็นผู้ส่งชื่อเข้าสอบไล่ หมายถึง คะแนนสอบไล่เป็นร้อยละ ตามหลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ฉบับปีพุทธศักราช 2503 หมายถึง กลุ่มวิชาซึ่งเมื่อเรียนสำเร็จแล้ว จะได้รับปริญญาหรืออนุปริญญาตามชื่อประเภทวิชา เหล่านั้น หมายถึง หน่วยงานของรัฐ หมายถึง หน่วยงานกึ่งรัฐ หมายถึง เป็นผู้ลงทุนทำงานอาชีพเอง หรือช่วยกิจการงานอาชีพของบิดามารดา หมายถึง หน่วยงานที่มีชื่อของรัฐหรือกึ่งรัฐ และไม่ใช่ประกอบอาชีพส่วนตัว

ผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษา

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประเภทวิชา

สังกัดรัฐบาล

สังกัดรัฐวิสาหกิจ

ประกอบอาชีพส่วนตัว

สังกัดเอกชน

มาตรฐานโรงเรียนระดับดีและระดับปานกลาง หมายถึง การพิจารณาถึงองค์ประกอบ

๗ ประการคือ นักเรียน ครู การเงิน อาคารสถานที่ อุปกรณ์ การบริหาร และโปรแกรมการจัดกิจกรรมของนักเรียน เป็นตัวแปรหลัก และมีตัวแปรย่อยที่ต้องทำการสำรวจรวมทั้งสิ้น ๑๒๘ ตัวแปร แบ่งเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ ๓๘ ตัวแปร นอกนั้นเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวินิจฉัยเชิงวิเคราะห์ของผู้สำรวจ โดยที่เกณฑ์การวัดมาตรฐานและการให้คะแนนนั้น กำหนดไว้ให้มี ๕ มาตรฐาน เป็น ๐ ๑ ๒ ๓ และ ๔ นำคะแนนของแต่ละโรงเรียนวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของแต่ละโรงเรียน ซึ่งเกณฑ์ค่าเฉลี่ยจะมีค่าอยู่ระหว่าง ๐ ถึง ๔ แล้วนำค่าเฉลี่ยทั้งหมดมาเข้าโค้งปกติเพื่อจัดระดับมาตรฐาน ปรากฏว่า

มาตรฐานโรงเรียนระดับดีมีค่าเฉลี่ย ๒.๔๘-๔

มาตรฐานโรงเรียนระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย ๑.๖๓-๒.๔๓

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย